

ΑΛΕΞ ΤΖΟΡΤΖ

Μια μέρα στο Παρίσι

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΑΓΟΡΙΤΣΑ ΜΠΑΚΟΔΗΜΟΥ

 ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Βελονιές

Ο Αρμένης δουλεύει στο φως του μοναδικού κεριού. Τα εργαλεία του είναι απλωμένα μπροστά του πάνω στο τραπέζι: ένα καρούλι βαμβακερής κλωστής, ένα κομμάτι υφάσματος, ένα ψαλίδι ραπτικής, μια βελόνα.

Η φλόγα τρεμοπαίζει και σκιές χοροπηδάνε στους τοίχους του μικροσκοπικού δωματίου, φαντάσματα που χορεύουν. Ο Σούρεν Μπαλακιάν διπλώνει το ύφασμα στη μέση, ελέγχει τις άκρες να εφάπτονται καλά και μετά πιάνει το ψαλίδι. Νιώθει την αντίσταση κάτω από τα δάχτυλά του καθώς οι ατσάλινες λεπίδες αιχμαλωτίζουν το υλικό. Πάντα απολαμβάνει αυτή τη στιγμιαία αντίσταση πριν πιέσει απαλά και το ψαλίδι κόψει το διπλωμένο ύφασμα. Οδηγεί τις λεπίδες στο οικείο περίγραμμα, δουλεύοντας αποκλειστικά με το μάτι. Το έχει κάνει τόσες φορές, τόσες νύχτες, που δεν υπάρχει λόγος να μετρήσει τίποτα. Θώρακας, χέρια, λαιμόκοψη – η τελευταία φαρδιά, για να χωράει το υπερμεγέθες κεφάλι.

Όταν τελειώνει, πάνω στο τραπέζι μπροστά του υπάρχουν δύο ολόιδια κομμάτια υφάσματος. Πετάει ό,τι περισσεύει στο πάτωμα και πιάνει τη βελόνα και την κλωστή. Μετά τον χωρισμό, η επανένωση. Κρατώντας τα δύο κομμάτια του υφάσματος ώστε να ταιριάζουν απόλυτα, σπρώχνει την άκρη της βελόνας να διαπεράσει και τα δύο και τραβάει με δύναμη την κλωστή. Δουλεύει με άγρια αποφασιστικότητα, σαν να ενώνει ξανά τα κομμάτια της ζωής του. Μισοκλείνει τα μάτια, προσέχοντας να είναι ίδια τα κενά ανάμεσα στις βελονιές. Όταν τελειώνει, κόβει την κλωστή με ένα απότομο στρίψιμο των δαχτύλων και σηκώνει ψηλά το ρούχο μέσα στο μισόφωτο. Ένα μικρό μουγκρητό ικανοποίησης.

Κάθε νύχτα ο Σούρεν κάθεται σε αυτόν τον πάγκο και ράβει έναν καινούριο χιτώνα. Στο τέλος της μέρας θα εξαφανιστεί, σαν σύννεφο γκρίζας σκόνης που χάνεται στον αέρα, και τότε θα καθίσει κάτω και θα φτιάξει έναν άλλο.

Απλώνει το τελειωμένο κοστούμι πάνω στον πάγκο του και σηκώνεται όρθιος. Επιθεωρεί τα διάφορα τυφλά μάτια που κοιτάζουν ορθάνοιχτα το δωμάτιο. Σειρές από άγκιστρα είναι καρφωμένα στον τοίχο. Από το καθένα κρέμεται μια ξύλινη μαριονέτα χειρός. Υπάρχουν ευτραφείς βασιλιάδες και όμορφες πριγκίπισσες. Υπάρχουν γενναίοι άντρες με επικίνδυνο βλέμμα και μια χλομή μάγισσα με κρεατοελιές στο άσχημο πιγούνι της. Υπάρχουν ροδαλά παιδιά, με μάτια υπερβολικά ορθάνοιχτα και αθώα για μια τόσο ετερόκλητη παρέα. Υπάρχει ένας λύκος.

Αυτός ο συρφετός είναι τώρα η οικογένεια του Σούρεν. Ξεκρεμάει ένα νεαρό αγόρι που λέγεται Έκτωρ και το

μεταφέρει στο τραπέζι. Περνάει από το κεφάλι του Έκτωρ τον καινούριο χιτώνα. Γυρίζει τη μαριονέτα προς το μέρος του και επιθεωρεί τη δουλειά του. Ο Έκτωρ είναι όμορφος νέος, με γαλλική μύτη και ρόδινα μάγουλα. Ο χιτώνας τού ταιριάζει τέλεια. Η μαριονέτα κάνει μια μικρή υπόκλιση και τον χαιρετάει.

«Α, Έκτωρ» ψιθυρίζει θλιμμένα ο Σούρεν. «Χαίρεσαι πάντα τόσο πολύ όταν με βλέπεις, παρόλο που ξέρεις τι ακολουθεί». Κοιτάζει το ρολόι στον τοίχο. Είναι μερικές ώρες μετά τα μεσάνυχτα. Η καινούρια μέρα έχει ήδη ξεκινήσει.

Κάθε βράδυ ο Σούρεν πολεμάει τον ύπνο όσο πιο πολύ αντέχει. Εργάζεται μέχρι αργά τη νύχτα, περνώντας καινούριο στρώμα χρώματος στις μαριονέτες και ράβοντάς τους ρούχα στο φως του κεριού. Κάθεται στον πάγκο του μέχρι που τα μάτια του βαραίνουν τόσο που δεν μπορεί να τα κρατήσει ανοιχτά. Αλλά δεν καταφέρνει να αποφύγει το αναπόφευκτο. Οι αγαπημένες του μαριονέτες δεν μπορούν να τον προστατέψουν από τους δαίμονες που τον κυνηγούν μέσα στις σκοτεινές σκιές της νύχτας.

Στο τέλος έρχονται πάντα να τον βρουν τα όνειρά του.

Ένα αγενές ξύπνημα

PAT-A-TAT-TAT.

Ο Γκιγιόμ Μπλαν ανασηκώνεται στο κρεβάτι του, με την καρδιά του να βροντοχτυπάει στο στήθος και την ανάσα του να βγαίνει κοφτή και γρήγορη. Κοιτάζει την πόρτα περιμένοντας τον επόμενο άγριο καταιγισμό χτυπημάτων.

Τα ψιθυριστά λόγια που είχε ακούσει μέσα από την πόρτα ουρλιάζουν τώρα στα αφτιά του: Τρεις μέρες.

Ρατ-α-τατ-τατ.

Οι ώμοι του χαλαρώνουν. Κανένας δεν χτυπάει αυτή τη φορά. Ο θόρυβος έρχεται από κάπου αλλού, πιο κοντά. Ο Γκιγιόμ γυρίζει και κοιτάζει από το παράθυρο πάνω από το κρεβάτι του. Οι πρώτες ρόδινες ανταύγειες της μέρας βάφουν τον ουρανό. Αποδώ πάνω, στον έκτο όροφο, οι στέγες της πόλης απλώνονται από κάτω του, μια γυαλιστερή αφθονία σχιστόλιθου και γυαλιού, μια ταπετσαρία τρούλων και πυργίσκων. Και να ο ένοχος: ένας τρυποκάρυδος,

με πλούσιο γαλάζιο και κιτρινωπό φτέρωμα, κουκουβισμένος στο πλαίσιο του παραθύρου. Κοιτάζει επίμονα το ξύλο, σαν να προσπαθεί να θυμηθεί τι πρέπει να κάνει μετά.

Ρατ-α-τατ-τατ.

Είναι νωρίς, πολύ νωρίς για οτιδήποτε καλό.

Το σοκ της αδρεναλίνης υποχωρεί αρκετά ώστε ο Γκιγιόμ να συνειδητοποιήσει ότι τα μηνίγγια του τον σφυροκοπούν. Γέρνει στο πλάι, εντοπίζει ένα ποτήρι θολό νερό στο πάτωμα, δίπλα στο κρεβάτι και το πίνει διψασμένα. Τρίβει με τη βρόμικη παλάμη του το μέτωπο. Τον πνίγει ένας ωκεανός πόνου. Ένα άδειο μπουκάλι κρασιού βρίσκεται πεσμένο στη μέση του μικρού δωματίου. Το έκλεψε από το πίσω ντουλάπι της κουζίνας της μαντάμ Γκιλάς όταν γύρισε τρεκλίζοντας το προηγούμενο βράδυ. Ήταν γεμάτο σκόνη και ξεχασμένο από καιρό, δεν έκανε ούτε καν για τον κρασάτο κόκορά της, αλλά ο Γκιγιόμ ήταν τόσο μεθυσμένος, που δεν τον ένοιαζε.

Ρατ-α-τατ-τατ.

Φαίνεται σαν ο τρυποκάρυδος να είναι σκαρφαλωμένος στην άκρη της μύτης του Γκιγιόμ και να χώνει το μυτερό ράμφος του ανάμεσα ακριβώς στα μάτια του. *Πάντα άτυχος*, σκέφτεται. Το πουλί δεν είχε καμία δουλειά να βρίσκεται στους βρόμικους, στενούς δρόμους της Μονμάρτρης. Θα έπρεπε να πετάει ελεύθερο με τους αδελφούς και τις αδελφές του στο Δάσος της Βουλώνης, σφυροκοπώντας χαρούμενα τους κορμούς των δέντρων, αντί να επιτίθεται στο πλαίσιο του παραθύρου του στούντιο του Γκιγιόμ. Και όμως, να που είναι εδώ.

Ρατ-α-τατ-τατ.

Το κεφάλι του τρυποκάρυδου γίνεται ένας τρομακτικός, θολός λεκές και μετά μένει πάλι ακίνητο. Τι να περνάει άραγε από το μυαλό του, αναρωτιέται ο Γκιγιόμ, αυτές τις στιγμές της στοχαστικής σιωπής; Μήπως ο τρυποκάρυδος ρωτάει τον εαυτό του: Ποιος είμαι στην πραγματικότητα όταν δεν σφυροκοπώ το ξύλο; Μήπως είμαι, Θεός φυλάξοι, απλώς ένα πουλί;

Τρεις μέρες.

Του ξεφεύγει ένα μικρό βογκητό. Αστραπές ξεσπούν πίσω από τα μάτια του. Το μυαλό του γυρίζει στη χθεσινή νύχτα. Περιπλανιόταν στη Μονμάρτρη, προσπαθώντας απεγνωσμένα να ξεχάσει τα προβλήματά του, όταν είδε τον Εμίλ Μπρατάιγ να κάθεται μόνος σε ένα μπαρ στο τέλος του δρόμου του. Ο Μπρατάιγ είναι ένας έμπορος τέχνης που περνάει τον περισσότερο χρόνο στο μπαρ του Κλοζερί ντε Λιλά, κουτσομπολεύοντας με συλλέκτες και καλλιτέχνες, κλείνοντας συμφωνίες και εξασφαλίζοντας μια παχυλή προμήθεια από κάθε πίνακα που πουλάει. Δεν έχει καμία δουλειά πλέον στη Μονμάρτρη: όλοι οι ζωγράφοι που τα έργα τους κρέμονται στους τοίχους της μεγαλοπρεπούς γκαλερί του στο βουλεβάρτο Ρασπάιγ έχουν εγκαταλείψει το *quartier* του Γκιγιόμ για χάρη των δεντρόφυτων βουλεβάρτων του Μονπαρνάς, όπου το κρασί είναι καλύτερο, τα στρείδια πιο παχιά και οι γυναίκες πιο όμορφες. Ο Γκιγιόμ άνοιξε την πόρτα και βολεύτηκε στην καρέκλα δίπλα στον Μπρατάιγ.

Το οινόπνευμα κυλούσε νωθρά στις φλέβες του. Πόσο είχαν πει τελικά;

Μετά από τρεις ή τέσσερις καράφες, ο Εμίλ προέβη στη θλιβερή εξομολόγησή του: είχε έρθει στη Μονμάρτρη να εκ-

φράσει τον έρωτά του στην Τερέζ, αλλά εκείνη δεν ήθελε καμία σχέση μαζί του. Και να τον τώρα, πνίγει τη λύπη του.

Η Τερέζ είναι μια πόρνη που δουλεύει στη γωνία της οδού Αμπές με Ραβινιάν, δίπλα στο Λε Σα Μπλαν. Ο Γκιγιόμ τη γνωρίζει, αν και δυστυχώς όχι επαγγελματικά: την έχει ζωγραφίσει πολλές φορές. Ζαλισμένος από το κρασί, φούσκωσε την απλή γνωριμία τους σε αφοσιωμένη φιλία και είπε στον Μπρατάιγ ότι θα μπορούσε να μεσολαβήσει για χάρη του. Και τότε ο έμπορος τέχνης άρχισε να κλαίει μεθυσμένος και ευγνώμων. Πώς θα μπορέσω να σ' το ξεπληρώσω; ρώτησε. Ο Γκιγιόμ τέντωσε το σαγόνι του. Δεν πιστεύω να γνωρίζεις κανέναν πλούσιο, φιλότεχνο Αμερικάνο, του απάντησε.

Ο Μπρατάιγ άρχισε να γελάει.

Κι έτσι έκλεισε η συμφωνία. Ο Γκιγιόμ θα μιλούσε στην Τερέζ και σε ανταπόδοση ο Μπρατάιγ θα του έστελνε μερικούς πλούσιους ξένους. Και ποιος ξέρει τι μπορεί να γινόταν; Συμβαίνουν και θαύματα: Εκείνος ο μέθυσος τράγος ο Σουτίν είχε πείσει έναν Αμερικάνο γιατρό να αγοράσει κάθε αναθεματισμένο πίνακα που είχε φτιάξει. Ο Γκιγιόμ ύψωσε το ποτήρι του προς τον έμπορο τέχνης, έναν τύπο που δεν συμπαθούσε ιδιαίτερως, κάτι που με κάθε γουλιά που κατέβαζε γινόταν ολοένα και πιο ξεκάθαρο. Η μεθυσμένη φαντασία του άρχισε να καλπάζει προς ένα μέλλον φήμης και αμύθητου πλούτου.

Δεν θυμάται να γυρίζει τρεκλίζοντας σπίτι.

Η ευφορία του δεν είχε επιβιώσει μέχρι το ξημέρωμα.

Εκείνη η ψιθυριστή φωνή μέσα από την πόρτα. *Τρεις μέρες.*

Σήμερα είναι η τρίτη μέρα.

Μια μέρα στο Παρίσι

*Μια μέρα στην Πόλη του Φωτός.
Μια νύχτα σε αναζήτηση του χαμένου χρόνου.*

Το Παρίσι του Μεσοπολέμου σφύζει από καλλιτέχνες, συγγραφείς και μουσικούς, είναι ένα αστραφτερό χωνευτήρι ιδιοφυΐας. Ανάμεσα στους λαμπερούς και διάσημους κατοίκους της πόλης, τέσσερις συνηθισμένοι άνθρωποι ψάχνουν, ο καθένας ξεχωριστά, κάτι που έχουν χάσει.

Ο Σούρεν Μπαλακιάν είναι ένας Αρμένιος πρόσφυγας που ζει παίζοντας κουκλοθέατρο. Οι αγαπημένες του μαριονέτες δεν μπορούν να τον προστατεύσουν από τους δαίμονες που τον κυνηγάνε στις σκοτεινές σκιές της νύχτας. Στο τέλος, έρχονται πάντα και τον βρίσκουν στα όνειρά του. Ο Γκιγιόμ Μπλαν τις τελευταίες μέρες έχει σταματήσει να ζωγραφίζει, γιατί ξυπνά με την καρδιά του να βροντοχτυπάει στο στήθος και την ανάσα του να βγαίνει κοφτή και άγρια. Χρωστάει χίλια διακόσια φράγκα και έχει στην τσέπη του έξι!

Ο Ζαν Πολ Μαγιάρντ αγαπά την Αμερική και παίρνει συνεντεύξεις από Αμερικάνους που ζουν στο Παρίσι. Θέλει να ζήσει εκεί, αλλά δεν το αποφασίζει γιατί ψάχνει την κόρη του. Κοιτάζει μονίμως γύρω του, κι ας έχουν περάσει δέκα χρόνια. Η Καμίλ Κλερμόν ήταν η οικονόμος του Μαρσέλ Προυστ. Της είχε ζητήσει να κάψει τα σημειωματάρια του, αλλά εκείνη κράτησε ένα... και τώρα αυτό έχει εξαφανιστεί.

*Όταν τα μονοπάτια των τεσσάρων πρωταγωνιστών
συναντιούνται το μοιραίο βράδυ στο καμπαρέ Λε Σαν Μπλαν
της Μονμάρτρης, αποκαλύπτονται τα αόρατα νήματα
που τους ενώνουν.*